

Sēnišu rinosinusīta epidemioloģiskie, klīniskie, diagnostikas un ārstēšanas aspekti: piecu gadu retrospektīva analīze

Jeļena Semjonova, Kaspars Peksis^{1,2}

Latvijas Universitāte, Rezidentūras studiju programma

¹*Latvijas Universitāte, Medicīnas fakultāte*

²*Latvijas Universitāte, Eksperimentālās ķirurģijas centrs*

Ievads. Mūsdienās arvien biežāk otorinolaringologu praksē nākas sastapties ar sēnišu infekcijas izraisītiem rinosinusītiem. Apmēram 10% no visām deguna blakusdobumu operācijām tiek veiktas minētās patoloģijas dēļ. Joprojām paliek līdz galam neatbildēts jautājums saistībā ar pieaugošu sēnišu rinosinusīta incidenci imūnkompetentu pacientu vidū un sēnišu infekcijas lomu hroniska rinosinusīta attīstībā.

Darba mērķis. Novērtēt sēnišu rinosinusīta sastopamības biežumu klīnikas "Headline" pacientu vidū un veikt pētījumā iekļauto gadījumu epidemioloģiski klīniskā statusa, diagnostikas un pielietotās ārstēšanas analīzi.

Materiāls un metodes. Tika veikts aprakstošs retrospektīvs pētījums, izmantojot klīnikas "Headline" operācijas žurnālu, *Profdoc* datubāzes datus un pacientu anketēšanu. Sākumā tika izvēlēti pacienti, kuriem klīnikā "Headline" laikposmā no 2009. līdz 2013. gadam hroniska rinosinusīta diagnozes dēļ tika veikta funkcionāla endonazāla vai radikāla deguna blakusdobumu operācija. No minētajiem pacientiem pētījumā tika iesaistīti slimnieki, kuriem, balstoties uz datortomogrāfijas datiem un operācijas objektīvu atradi, uzstādīta sēnišu rinosinusīta diagnoze. Lai labāk tiktu apzināts epidemioloģiskais statuss, pacienti tika anketēti.

Rezultāti. Kopā tika veiktas 109 deguna blakusdobumu operācijas. No tām 18 (16,5%) tika veiktas sēnišu rinosinusīta dēļ. Vislielākā sēnišu rinosinusīta incidence (26,7%) tika novērota 2013. gadā. Vidējais pacientu vecums bija 41 gads, vērtējot pēc dzimuma, 72% (n = 13) bija sievietes un 28% (n = 5) bija vīrieši. Visbiežākās pacientu sūdzības bija apgrūtināta elpošana caur degunu (67%), izdalījumi no deguna (50%), sāpes / spiediena sajūta sejas apvidū (28%) un ožas traucējumi (28%). Visos gadījumos patoloģiskais process bija unilaterāls; 61% (n = 11) gadījumu tika skarts kreisais, bet 39% (n = 7) gadījumu – labais augšžokļa dobums. Objektīvi vērtējot, 75% (n = 14) pacientu bija deguna starpsienas deformācija, bet 61% (n = 11) – polipi. Ņemot vērā anamnēzes datus, 28% (n = 5) pacientu bija tikusi veikta zobu ekstirpācija, 17% (n = 3) – radikāla deguna blakusdobumu operācija, 6% (n = 1) – endodontija, bet 11% (n = 2) pacientu ilgstoši lietojuši glikokortikoidus. Biežākās datortomogrāfijā novērotās pazīmes: totāli nehomogēni obliterēti dobumi (100%), obliterēts osteomeatālais komplekss (50%), metāla intensitātes ēnas (17%), sīki kalcifikāti (11%), deguna blakusdobuma deformācija (11%). 72% pacientu tika veikta funkcionāla endonazāla deguna blakusdobumu operācija, bet 23% – radikāla deguna blakusdobumu operācija. Nevienam no pacientiem piecu gadu laikā netika novērots slimības recidīvs.

Secinājumi. Sēnišu rinosinusīts nav reta patoloģija, un tā sastopamības biežums arvien pieaug. Visbiežāk to novēro sievietēm. Galvenais iespējamais riska faktors šajā pētījuma etapā bija dažādas stomatoloģiskas manipulācijas anamnēzē. Sūdzības sēnišu rinosinusīta gadījumā ir nespecifiskas. Visbiežāk patoloģiskais process ir unilaterāls un tiek skarts augšžokļa dobums. Tipiska radioloģiskā atrade ir deguna blakusdobuma pilnīga obliterācija ar nehomogēnu masu, osteomeatāla kompleksa slēgšanos un metāla intensitātes ēnām skartajā dobumā. Galvenā ārstēšanas metode ir ķirurģiskā. Pārsvār šajos gadījumos tiek veikta funkcionāla endonazāla deguna blakusdobumu operācija.